

Wolfram z Eschenbachu • Zakládání měst • Úloha Mistrů a hamsů • Velká Bílá lóže • Lohengrin

Je neobyčejně zajímavé podat údobí v duchovním vývoji Evropy, jímž jsme se zabývali před osmi dny, ještě jednou z tohoto hlediska - mám na mysli údobí od 9. do 13., 14., 15. století. Dosáhne-li člověk této nesobeckosti s ohledem na myšlenkový obsah a spojí-li s tím náležitý smysl pro úctu, pro devoci, jaký musel mít i mystik, pak doba, kdy se v dějinách světa objevují velcí duchové, vypadá často úplně jinak než v profánním dějepise. Podíváme-li se na toto údobí v kronice Akáša, utkví náš pohled na jedné velké postavě, která nám o tomto údobí může říci nesmírně mnoho poučného, postavě, která se pozorovateli jeví jako velká a okultistovi ještě mohutnější než obvyklému badateli: postava Wolframa z Eschenbachu.

Wolfram z Eschenbachu zpracoval německé, románské a španělské pověsti. Patří k oněm velkým zasvěceným básníkům, kteří byli dostatečně nesobečtí na to, aby zpracovali velkou látku, a kteří se nedomnívali, že si ji musí sami vymyslet. Velcí básníci jako Homér, Sofoklés, Euripidés nebo Aischylos nikdy neměli zapotřebí pátrat po látce. K těmto velkým básníkům patří i Wolfram z Eschenbachu. Ve svých dílech nám představuje vnitřní duchovní dějiny údobí od 9. do 15. století, které se navenek jeví jako přípravné údobí naší nové doby, v níž se, jak jsme viděli, studuje přednostně všechno, co patří k vnějšímu smyslovému světu.

Začíná to Koperníkem. Lidé začínají brát vážně fyzickou pláň a už ji nepovažují jako dříve za symbol vyšších plání. Světový názor dřívějších lidí nebyl mylný; byl to světový názor, který vycházel z jiného hlediska: na jevy vnějšího světa pohlížel jako na symboly devachanských stavů. Koperník řekl, že již nechceme fyzický svět považovat za symbol, ale chceme brát v úvahu tento svět samotný. Samozřejmě že se tím změnil celý lidský obraz světa. V této době se připravovalo směřování k tomu, co je praktické, fyzické, hmotné. Dřívější kultury, v nichž byl náš fyzický život závislý na tradici

a autoritách, přešly v kulturu, v níž záleží na osobní zdatnosti. Syn sedláka dříve něco znamenal proto, že byl synem sedláka, syn rytíře dědil práva svých otců. To se v této době změnilo. Je to doba zakládání měst. Venkovský lid se všude soustřeďoval a zakládal města; vznikl měšťanský stav, objevily se praktické vynálezy - byly vynalezeny kapesní hodinky, umění knihtisku. To je ale jenom vnější aspekt celé věci.

Duše byly směřovány k praktické činnosti věd, jak se to ukazuje u Koperníka, což se pak dále rozvinulo v době osvícenství a politicky ve Francouzské revoluci. Obchodnický stav pěstoval praktické zájmy, nutná byla osobní zdatnost. Nebylo už tak důležité, jestli člověk pochází z toho či onoho rodu. Pro toho, kdo věci sleduje v kronice Akáša, se to jeví tak, že dění na fyzické pláni je řízeno z vyšších plání. Vůdčí duchové jsou ovlivňováni zasvěcenci, pracujícími na vyšších pláních. Geniální osobnosti vedou vzhůru k bytostem, jež pracují za kulisami, až nahoru k Bílé lóži. Fyzický aspekt je jen vnější stránkou. Vnitřní stránkou je práce nejvyšších zasvěcenců Bílé lóže a jejich vyslanců, kteří vycházejí do světa.

Tuto okultní hierarchii bych chtěl krátce charakterizovat. Máme tu bytosti, které se nikdy neukážou; Mistry. Pro lidi na fyzické pláni zprvu nejsou vnímatelní. Své místo mezi nimi zaujímají čelové¹¹, okultní žáci, kteří se ujímají toho, že na fyzickou pláň vynášejí velká pověření Mistrů. Ti první, kdo vyučují, se nazývají „ham- sové“, to znamená „labutě“.¹² Ti čelové, kteří se nazývají „lidé bez domova“, se tak nazývají proto, že svůj domov nemají na tomto světě, nýbrž jsou zakořenění na vyšších pláních. Vyučují lidi tomu, čemu je samotné vyučili hamsové. Oni jsou vyslanci pro geniální muže světových dějin. Tak je například také prokazatelné, že vůdcové Francouzské revoluce byli spojeni s touto duchovní stránkou světových dějin.

Velká Bílá lóže musela poslat své vyslance, aby lidi připravovali a vyučovali je, aby se na fyzické pláni mohli stát orgány vykonávajícími vůli Mistrů. Tak tomu bylo i v případě Wolframa z Eschenbachu. Ve středověku se vědělo, že existuje Bílá lóže, říkalo se jí

tenkrát „hrad Grálu“. V ní se nacházelo bílé bratrstvo. Ten, kdo byl tenkrát vyslán, aby do fyzického světa vnesl zakládání měst, se nazýval Lohengrin; byl vyučován bezprostředně jedním hamsou, a sám vyučoval Jindřicha I.¹³, který je označován za zakladatele měst. To znamená, že duše doby měly obdržet nový ráz od „lidí bez domova“.

Duše bývá v okultním jazyce vždy symbolizována ženskou osobností. Elsa z Brabantu reprezentuje duši doby. Má být oddána s rytířem, patřícím ke staré tradici, s Telramundem. Objeví se však vyslanec Grálu a s duší doby, Elsou z Brabantu, uzavře sňatek. Wolfram z Eschenbachu tuto dobu charakterizuje tak, že Jindřich je zaveden do Říma, kde vnitřní, esoterní křesťanství svádí boj s úhlavními nepřáteli křesťanství, se Saracény. Lohengrin je „člověk bez domova“, jehož je zakázáno se ptát, odkud pochází. Když je mu tato otázka položena, odporuje to jeho řádové povinnosti. Nese si něco na způsob janusovské hlavy: na jednu stranu musí dbát okultního bratrstva, na druhou stranu však i lidí, které musí ve fyzickém světě vést.

Richard Wagner často nalézal úchvatná slova, například když Lohengrina nechává zpívat: Díky tobě, labuti milá. - To je moment, kdy ho labuť opouští a on se stává závislým na fyzických poměrech. Je uveden do světa, který mu není tak docela přiměřený; není to jeho pravý svět. Jeho světem je svět na druhé straně, takže na něj musíme pohlížet jako na „člověka bez domova“. Jakmile je poslán člověka bez domova splněno, mizí opět tam, odkud přišel. Je-li odhalen jeho původ, musí opět zmizet. To je pro toho, kdo vstoupil do kontaktu s fyzickou plání, těžké. Proto se Elsa z Brabantu musí Lohengrina zeptat třikrát, odkud pochází.

Tak vidíme, jak zasvěcený Wolfram z Eschenbachu charakterizoval vztah této doby k vyšším pláním. Lohengrin je vyslancem, poslem rytířů Grálu. Rytíři Grálu jsou Bílou lóží na Montsalvatu. Úkolem vyslanců, rytířů Grálu, bylo pokaždé znovu obnovovat staré tradice pravého, opravdového křesťanství. To bylo míněno i tam, kde se mluvilo o hradu Grálu a o svátém Grálu samotném.

Rytíře Grálu si lidé představovali jako strážce toho, co do světa vstoupilo prostřednictvím pravého křesťanství. To je naznačeno v Janově evangeliu: Slovo se stalo tělem.¹⁴

Tím, co bylo proměněno Kristem, je samotné fyzické bytí; Kristus vstoupil do fyzického světa. Ostatní velké osobnosti byli učitelé lidstva: Buddha, Zarathuštra, Pythagoras, Mojžíš - ti všichni byli učitelé. Oni jsou „cesta a pravda“; „životem“ v okultním smyslu je teprve Kristus; proto se praví: „Nikdo nepřichází k Otci než skrze mne.“¹⁵ Život mohl být posvěcen teprve tehdy, až Slovo bezprostředně vstoupilo do lidského těla. Toto přivedení božství na fyzickou pláň mělo být pokaždé znovu obnovováno prostřednictvím Bílé lóže. Proto je miska Grálu znázorňována jako tatáž miska, z níž Ježíš podával Večeři a do níž Josef z Arimathie zachytil krev na Golgotě. Princip křesťanství tak má být zachován a má žít dál, a má mu být udělena nová síla tím, že v pokračování apoštolů je vysíláno dvanáct vyslanců, aby se ujímali nových úkolů.

Takový byl názor celého středověku: má-li být dosaženo důležitého civilizačního stupně, měl by lidi vyučovat čela, to jest „labuť“. Takto se na dějiny díval a podával je Wolfram z Eschenbachu. Ten, kdo ve Wagnerově *Lohengrinovi* dovede číst mezi řádky, zjistí, že Wagner, byť ne rozumově, nýbrž citem, intuitivně cítil, že se tu jedná o něco velkého. Proto věřil ve znovuobnovení umění, navá- že-li se na to, co je nadlidské. Ve středověku to bylo ztvárňováno tak, že když Elsa z Brabantu chtěla Lohengrina upoutat do tohoto světa, Lohengrin se stáhl, a sice, jak říká Wolfram z Eschenbachu, do Indie. Nakonec je i hrad Grálu podáván tak, že se nalézá v Indii. Také o rosikrucíánech se říká, že když se na konci 18. století stáhli, odešli prý do Asie, na Východ.

R. Steiner: Die okkulten Wahrheiten alter Mythen und Sagen. GA 92. Poznámky posluchačů z přednášky z 1. července 1904, Berlín, str. 24nn.